

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Coșrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veșiem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceașărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Pietra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercățana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vascău), Tărnăveana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana, Zorile.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Nouile proiecte de impozite.

În articolul nostru prim din numărul precedent al «Revistei Economice», am arătat, că cheltuielile de războiu nu pot afla acoperire în venitele normale ale unui stat. Or, aceasta e și natural. Marile împrumuturi de războiu, luate de statele beligerante, impun chiar și numai în dobânzi sarcini neînchipuite față de trecut. Așa de pildă împrumuturile de războiu, contractate până acum în interiorul țării noastre, reclamă, după declarațiunile celor mai competenți factori, o sumă anuală de 360 de milioane, care trebuie plătită ca dobânzi. Pentru acoperirea acestei sume, firește, trebuiesc căutate isvoare noi de venit în favorul statului. Ele se contemplează a se forma în prima linie, prin urcarea impozitelor vechi și prin crearea de impozite noi asupra generațiunilor de azi și a celor din viitor, ceea ce este absolut corect. Sarcinile unui războiu este just să se supoarte de mai multe generațiuni. Ele trebuiesc repartizate în deosebi asupra generațiunilor viitoare, a acelor generațiuni, care vor beneficia mai mult de fructele păcii generale, ce va urma după încetarea ostilităților.

Guvernul țării noastre încă a prezentat corpurilor legiuitoare nu mai puțin decât 8 proiecte de impozite, parte cu scop de a urca impozitele existente, parte cu scop de a crea altele noi. Între aceste proiecte, două din ele și anume cel privitor la *impozitul asupra averii* și cel la *impozitul asupra câștigului de războiu*, sunt proiecte cu totul tot nouă. Celelalte și anume: proiectele referitoare la *impozitul asupra*

venitului, impozitul de câștig al întreprinderilor obligate la publicitate, impozitul de câștig classa III, impozitul de timbru și competențe, impozitul asupra spirtului și impozitul asupra tutunului din străinătate, sunt tot proiecte, cari au de scop augmentarea veniturilor statului cu mult mai mult decât până acum. Țânta finală a tuturor acestor proiecte este, să se poată produce suma necesară pentru plățirea cametelor la împrumuturile de războiu. În general se proiectează ca din impozitul asupra spirtului și tutunului să incurgă în visteria statului un plus de venit față de trecut de cca 120 de milioane, din impozitul de venit alte 35 de milioane, din cel de avere 25 de milioane, din cel de câștig al societăților obligate la publicitate 36 de milioane, din impozitul de timbre și competențe un plus venit de 33 de milioane etc.

E prea natural, ca dobânzile împrumutului de războiu să se acopere în cea mai mare parte a lor din impozite. Tendința trebuie să fie însă totdeauna, ca să se facă aceasta din impozite directe, și ca repartizarea acestora să fie cât mai justă. De data aceasta, în proiectele, de care vorbim se introduc inovațiuni, menite a contribui cât mai mult la împărțirea justă, mai justă ca până acum a nouilor sarcine publice. Astfel între altele se admite principiul progresivității, care iese în deosebi la iveală la impozitele de venit, de câștig de războiu și la cel de avere.

Din proiectele prezentate de ministrul de finanțe al țării corpurilor legiuitoare, pe noi ne interesează cu deosebire proiectele cu privire la impozitul de venit, cel de avere, cel

de câștig de războiu și cel al societăților obligate la publicitate. Cu acestea dorim să ne ocupăm și pe acestea voim să le expunem, rezervându-ne să mai revenim odată asupra lor, când se vor pertracta în dieta țării. Deocamdată le apreciem în rezumat.

I. Impozitul asupra venitului.

Acest impozit nu este nou. El se cuprinde deja în articolul de lege X din 1909, din legile de impozite ale lui Wekerle, cum și în articolul de lege LIII din 1912. Prin noul proiect, prezentat de actualul ministru de finanțe, impozitul de venit va intra în vigoare cu unele modificări cu începere dela 1 Ianuarie 1917.

În parte, impozitul asupra venitului a fost în vigoare și pe anii 1915 și 1916, însă numai pentru contribuabilii cu venituri de peste K 20,000.—. Sumele încasate sub acest titlu au fost întrebuințate în scopul ajutoarelor de războiu.

Noul proiect intenționează să introducă impozitul de venit în mod definitiv și stabil, asupra tuturor contribuabililor, al căror venit trece peste suma de K 10,000.—. Dispozițiunile noiei legi nu se vor extinde însă asupra persoanelor juridice, numite în art. de lege X din 1909. § 1, pp. 5, 6 și 9 și cari sunt: societățile pe acții, reuniunile, societățile de asigurare municipale, bisericile etc.

Aceste din urmă vor fi deci scutite de impozitul de venit.

Sumele, ce se vor încasa din noul impozit, nu se vor mai întrebuința toate pentru scopul ajutoarelor de războiu, ci numai o sumă corăspunătoare cu cea încasată până acum din veniturile de peste K 20,000.—. Surplusul se va folosi întreg pentru celelalte scopuri ale statului.

E interesant însă a se ști, că pe când proiectele lui Wekerle intenționau, ca impozitul de venit să înlocuiască impozitul general suplimentar de venit (általános jövedelmi pótdó), peatunci proiectul nou menține neschimbat impozitul numit în urmă și pe deasupra mai introduce — să sperăm, că numai pe un timp oarecare — și impozitul de venit.

Noul impozit de venit este conceput pe bază progresivă. El se începe la un venit de K 10,000.— cu 2.9% și-și ajunge maximul la venitele de K 120,000.— și mai mari, cari rămân însărcinate cu un impozit de 5%.

Ca venit se socotesc toate veniturile, pe cari le are cineva din patrie sau străinătate, indiferent, că sunt supuse sau libere de alte impozite. Proiectul nu face deosebire nici în ce privește venitele rezultate din muncă și între cele provenite din avere, ci le ia în considerare pe toate, fără excepție. Din venitele considerate în totalitatea lor se admite a se subtrage sumele plătite ca dări directe și suplimentare, donațiunile benevole de războiu, speșele de regie și întreținere la întreprinderi și realități (art. de

lege X din 1909, § 12, pp. 1—6), cum și dobânzile de datorii, premiile de asigurare asupra vieții până la 200 resp. 400 de coroane etc.

La acest loc amintim, că funcționarii publici pentru veniturile lor din relațiile de serviciu (salare etc.) nu cad sub impozitul de venit. Funcționarii privați însă numai în cazul dacă venitele lor de această natură nu trec peste K 10,000.— anual.

Trebuie să notăm, că dobânzile de datorii nu se pot considera la acei, al căror venit provine din competențe de relații de serviciu.

Tot ceea ce rămâne după detragerea numite în cele precedente formează bază de impozit, adică venitul, după care se socotește suma de dare. După impozitul de venit nu se poate măsura și încasa nici un fel de impozit suplimentar.

Fasiune de venit este obligat să facă ori și cine, care a avut în anul precedent un venit supus la dare de minimum K 10,000.—.

Față de dispozițiunile proiectului de impozit se fac deja de pe acum diferite obiecțiuni. Așa de ex. între altele se obiectionează, că e greșit ca toate venitele să fie considerate cu aceeași măsură. E greșit, că nu se face deosebire între veniturile, cari rezultă din muncă și între cele, care sunt produsul averii. În privința aceasta s'ar fi așteptat, și cu drept cuvânt, să se deie o deosebită considerație venitului produs prin forțele de muncă, ca unui venit produs cu trudă și osteneală. S'ar fi așteptat ca un asemenea venit să fie scutit, dacă nu întreg, cel puțin în mare parte de noul impozit.

O altă obiecțiune justă este ceea ce privește competențele de șalar și de serviciu ale funcționarilor publici și ale celor privați. Proiectul, cum am văzut, admite, ca competențele celor dintâi să fie în total libere de impozitul de venit, pe când la cei de al doilea se acordă acest favor numai întrucât aceste competențe nu trec peste suma de K 10,000.—. Deosebirea aceasta nu este de fel justă, din contră nedreaptă, pentru că și funcționarii privați trebuie să cadă sub aceeași considerație, ca și cei publici, mai cu seamă, că împrejurările grele ale traiului și scumpetei îi apasă deopotrivă pe toți. Toate aceste obiecțiuni, cum și altele, vor fi de bună seamă atinse pe larg la dezbaterile proiectului și deci vom mai avea și noi ocazie a reveni asupra lor. Să trecem acum la

II. Impozitul asupra averii.

Acest impozit este, cum am amintit și mai sus cu totul tot nou. El este chemat să fie pendentul impozitului de venit, corectivul acestuia. Căci, pe când, cum am remarcat în cele precedente, la impozitul de venit se consideră toate veniturile, indiferent, că provin din muncă sau din avere, pe atunci, impozitul asupra averii are menirea să impună o nouă sarcină acelor, cari au venituri și din averea lor. Tendința aceasta este în toate privințele corectă.

Deosebirea între venitul muncit de contribuabil și între cel produs de avere, nu poate rămâne nere-marcată în niște proiecte, cari vor să țină seamă de cerințele sociale ale timpului modern. Prin noul impozit, scopul, în parte, se ajunge.

Impozit asupra averii este obligat să plătească fiecare cetățean ungar, fiecare cetățean străin domiciliat în Ungaria, mai departe posesorii, comunitățile urbariale, comunitățile de avere și de casă.

Scutite de acest impozit sunt persoanele, a căror avere curată obligată la impozit nu trece peste K 50,000.—

Ca avere supusă la impozit se consideră:

1. Imobiliile, incl. minele și carierele, cu toate apartinențele lor și drepturile legate de ele — dacă au valoare, ce se poate prețui în bani, — mai departe capitalul rulant investit în averea mișcătoare sau nemișcătoare a exploațiunilor de moșii și păduri și a industriilor în nex cu ele, incl. minele și carierele.

2. Capitalul rulant (de afaceri) investit în averea mișcătoare sau nemișcătoare a întreprinderilor industriale, comerciale și a ori căror ocupații producătoare de profit.

3. Avera capital (pretensiunile de capital, depozitele spre fructificare, hârtiile de valoare).

4. Orice altă avere mișcătoare neapartinătoare punctului precedent 3, cu excepțiunea:

a) mobilelor

b) a uneltelor (sculelor) de casă

c) a obiectelor mobile, cari ca părți constitutive a capitalurilor de afaceri în sensul punctelor 1—2, sunt a se privi deja drept avere supusă la impozit.

Avera mobilă sau imobilă de sub punctele 1, 2 și 4 este supusă numai în acel caz la impozit, dacă se află pe teritoriul țărilor coroanei ungare.

Impozitul de avere, încă se introduce pe bază progresivă. Se începe pentru averile de K 50,000.— cu o cheie de 0.12% și ajunge la averile de K 2.400,000.— și mai mari la 0.5%, conform tabelului, ce urmează:

In sus dela suma de K	până la K	K
50,000	52,000	60
52,000	56,000	68
56,000	60,000	76
60,000	64,000	88
64,000	68,000	100
68,000	72,000	112
72,000	76,000	124
76,000	80,000	136
80,000	88,000	152
88,000	96,000	172
96,000	104,000	192
104,000	112,000	224
112,000	120,000	255
120,000	132,000	288
132,000	144,000	320
144,000	156,000	372

In sus dela suma de K	până la K	K
156,000	168,000	424
168,000	180,000	476
180,000	196,000	528
196,000	212,000	580
212,000	228,000	632
228,000	244,000	688
244,000	260,000	752
260,000	280,000	820
280,000	300,000	900
300,000	320,000	980
320,000	340,000	1,060
340,000	360,000	1,140
360,000	380,000	1,220
380,000	400,000	1,300
400,000	440,000	1,460
440,000	480,000	1,620
480,000	520,000	1,780
520,000	560,000	1,940
460,000	600,000	2,100
600,000	640,000	2,260
640,000	680,000	2,440
680,000	720,000	2,640
720,000	760,000	2,840
760,000	800,000	3,040
800,000	880,000	3,440
880,000	960,000	3,840
960,000	1,040,000	4,240
1,040,000	1,120,000	4,640
1,120,000	1,200,000	5,040
1,200,000	1,280,000	5,440
1,280,000	1,360,000	5,840
1,360,000	1,440,000	6,240
1,440,000	1,520,000	6,640
1,520,000	1,600,000	7,040
1,600,000	1,680,000	7,440
1,680,000	1,760,000	7,940
1,760,000	1,840,000	8,440
1,840,000	1,920,000	8,940
1,920,000	2,000,000	9,440
2,000,000	2,080,000	9,940
2,080,000	2,160,000	10,440
2,160,000	2,240,000	10,960
2,240,000	2,320,000	11,480
2,320,000	2,400,000	12,000

Fasiunile de dare sunt obligatoare, întocmai ca la impozitul de venit, pentru toți aceia, cari au o avere curată de cel puțin K 50,000.—. Sancțiunea pentru caz de întrelăsare a fasiunii însă este cu mult mai severă. Celce ar întrelăsa-o și nu o va face, poate fi supus la o pedeapsă până la 6 luni temniță și amendă de K 20,000.— Sancțiunea aceasta este un novum în sistemul impozitelor publice în țara noastră și nu poate fi criticată în mod serios și prin argumente acceptabile.

Față de proiectul impozitului asupra averii de asemenea se ridică fel de fel de excepțiuni. Intre

acestea amintim cu deosebire două: Una, care susține, că progresivitatea acestui impozit nu este destul de corăspunsător aplicată. Averile mari ar putea suportă cu mult mai mult, decât ceea ce le impune proiectul. A doua obiecțiune se referă la acei proprietari și detentori de bunuri, cari trăesc în străinătate și cari consumă acolo însemnatele lor venituri. Față de aceștia se cere din mai multe părți, să se aplice o cheie de impozit mai urcată decât față de ceice trăesc în interiorul țării.

III. Nouele tarife de timbre.

Intre proiectele de lege de dare, prezentate de ministrul de finanțe corpurilor legiuitoare, este și proiectul privitor la modificarea tarifelor de timbru scala I, II și III.

Conform proiectului, vechile tarife se scot din vigoare și se înlocuesc cu tarifele următoare:

Scala I.

Suma Dela K	Suma până la K	Suma competenței K
	100	—10
100	150	—20
150	300	—40
300	600	—80
600	900	1·20
900	1200	1·60
1200	1500	2·—
1500	1800	2·40
1800	2400	3·20
2400	3000	4·—
3000	4500	6·—
4500	6000	8·—

Dela K 6000 în sus se calculează pentru fiecare K 3000 în plus cu K 4·— mai mult; sumele sub K 3000 se consideră ca complete K 3000.

Scala II.

Suma Dela K	Suma până la K	Suma competenței K
	40	—20
40	80	—20
80	120	—60
120	200	1·—
200	400	2·—
400	600	3·—
600	800	4·—
800	1600	8·—
1600	2400	12·—
2400	3200	16·—
3200	4000	20·—
4000	4890	24·—

Dela K 4,800·— în sus se calculează pentru fiecare K 1,600·— în plus cu K 8·— mai mult; sumele sub K 1,600·— se consideră ca complete.

Scala III.

Suma Dela K	Suma până la K	Suma competenței K
	20	—20
20	40	—40
40	60	—60
60	100	1·—
100	200	2·—
200	300	3·—
300	400	4·—
400	800	8·—
800	1200	12·—
1200	1600	16·—
1600	2000	20·—
2000	2400	24·—

Dela K 2,400·— în sus se calculează pentru fiecare K 800·— în plus cu K 3·— mai mult; sumele sub K 800 se consideră ca complete.

Vom continua.

Prima noastră școală de meserii și o scurtă privire asupra dezvoltării meseriilor la noi.

„Cultura Creștină“ dela Blaj ne-a adus vestea îmbucurătoare, că în sfârșit și la noi s'a deschis o școală de meserii, prima școală românească de acest fel.

Ordinariatul gr.-cat. din Lugoj, unde dela mergerea acolo a fer. episcop *Dr. V. Hossu* începuse a pulsa o nouă viață, a înființat și inaugurat zilele trecute această școală.

Iată cuvintele cu cari numita revistă înregistrează deschiderea acestei școle.

„In cadre modeste își ia începutul o instituție culturală și economică, din care credem, se va desvolta un arbore în adâncă tăcere, încetul cu încetul, aducând roade bogate și folositoare bisericii și neamului nostru. Importanța acestei instituțiuni, în istoria luptelor și nizuințelor noastre spre mai bine și mai bine, e mai presus de orice îndoială. Cine s'a ocupat mai deaproape cu chestiunea instrucțiunii și educațiunii ucenicilor de meserii, va înțelege însemnătatea, ce comportă o școală, cum e și ceea ce se deschide în edificiul fostului internat gr.-cat de băeți din Lugoj, unde deja e bine aranjată o *lucrătoare de măsar, strungar și rotar*, stând sub conducerea unui inteligent și iscusit industriaș, *N. Ciorogariu* și sub inspecțiunea și jurisdicțiunea susținătorului, care e ordinariatul de Lugoj. În legătură cu acest atelier e *internatul pentru ucenici*, în care deocamdată se primesc gratuit numai orfani de ai războiului, având ei o corectă, rațională și părintească îngrijire, atât trupească, cât și sufletească, din cari vor ieși industriași harnici, conștiențioși, cruțători, cu cunoștințe bogate teoretice și practice și cu convingeri puternice religioase morale....“

Nu putem reproduce această veste îmbucurătoare, fără să însoțim și noi cu câteva cuvinte acest pas cu-minte pentru răspândirea temeinică și sistematică a

meseriilor la poporul nostru și cu deosebire însemnat pentru *creșterea meseriașilor în spirit creștinesc și românesc*.

Nu se poate nega, că și până aci s'a lucrat, în sate și orașe, pentru răspândirea meseriilor între Români. Această lucrare s'a început mai înadins îndată după anul desrobirei popoarelor din patria noastră. Folosul meseriilor s'a vestit neîntrerupt în coloanele foilor și revistelor noastre de pe vremuri. El a fost vestit în adunări, de pe amvon și de pe catedră. După ce am ajuns să avem o seamă de meseriași, s'au înființat *reuniuni de meseriași* în cele mai multe orașe din regiunile locuite de Români. Astfel la 1867 se înființează „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, la 1871 „Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor Români din Brașov“, și apoi, rând pe rând, se înființează astfel de reuniuni și în alte centre locuite de Români: în Blaj, Cluj, Arad, Sebeșul-săsesc, Mercurea, Orăștie, Lugoj, Bistrița, Săliște, Alba-Iulia, Abrud, Făgăraș, Timișoara, Hațeg, Reghinul-săsesc, Poiana-Sibiului, Nădlac etc.

Deodată cu apariția acestor reuniuni se pornește o propagandă îmbucurătoare pentru așezarea unui număr cât mai mare de tineri la diferite meserii, — lucrare săvârșită cu mult devotament de aceste reuniuni. Îndeosebi Asociațiunea din Brașov și Reuniunea din Sibiu, dintre cele mai vechi, au îndeplinit în cursul timpului o lucrare de mare importanță pentru întărirea clasei noastre de mijloc, prin îmbrățișarea meseriilor de tot felul, prin ajutorarea ucenicilor, a calfelor și meseriașilor.

Încetul cu încetul se ivesc bărbați devotați înaintării clasei noastre de mijloc. *Bartolomeiu Baiulescu* înființează la Brașov „*Meseriașul Român*“, primul ziar referitor la meserii și industrie, scris în limba noastră. Acest ziar urmărește scopul de a cultiva la Români iubirea de meserii, a apăra interesele și a strânge rândurile meseriașilor români, a contribui la instrucția lor, a deșteptă simțul de economie și de ordine și, în același timp, a deșteptă iubirea lor de neam. După trei ani de existență (1886—1889) acest ziar și-a sistat apariția din lipsa de sprijin îndeajuns.

Lucrarea „*Meseriile la Români*“, tot a lui B. Baiulescu, a fost de asemenea prima sfortare serioasă de a stabili la o dată anumită situația meseriilor la poporul nostru, ca pe urma ei să se poată lucra mai conștient și mai sistematic pentru răspândirea meseriilor.

Mai târziu încă s'a mai lucrat în direcțiile indicate de B. Baiulescu; ar fi însă timpul suprem, ca între altele, să se facă o *statistică* asupra meseriilor și comerțului la poporul nostru, care să ne arăte, deodată cu ceea ce dispunem în aceste privințe, și calea de urmat pentru dezvoltarea mai temeinică și sistematică a acestor rami economici, durere, destul de neglijați de neamul nostru.

Ceeace fer. Baiulescu a făptuit la Brașov, s'a continuat și în alte centre. Reuniunea sibiiană a ajuns

să aibă casa ei proprie în centrul orașului, și lucrează în mod exemplar pentru sporirea clasei meseriașilor și pentru cultura acestora. Anuarul acestei reuniuni cuprinde un material bogat de date cu privire la dezvoltarea meseriilor. Reuniunea din Blaj deasemenea lucrează cu mare râvnă și pricepere pentru atingerea scopurilor, ce și-a propus să realizeze. Lucrare mai mult sau mai puțin intensivă săvârșesc și celelalte reuniuni de meseriași; toate însă stăruie, în ultima analiză, pentru întărirea clasei noastre de mijloc.

Pe vremuri Comunitatea de avere dela Caransebeș deschisese, și ea, un atelier de meserii, despre care în timpul din urmă nu se mai aude nimic.

Mai puțină atențiune s'a dat până aci *instrucției* ucenicilor noștri dela meserii. Aceștia, pe cât știm, primesc instrucția necesară din izvor românesc, în Blaj și Săliște, (poate și în alte locuri). În alte centre ucenicii români cercetează școalele pentru ucenici, sistematizate de alte naționalități sau de stat, luptând cu mari greutăți la agonisirea și întregirea cunoștințelor lor, adesea și din cauza necunoștinței limbei de propunere.

Instrucția religiei lasă și ea mult de dorit.

Răspândirea meseriilor a început să ia un avânt mai îmbucurător dela data, când inimi generoase au pus la dispoziție *ajutoare* pentru acest scop.

Fericiții *Mihail Stroescu* și soția sa *Elisa*, cari au instituit fundațiunea cu acest nume, de 25,000 fl., dată în grija Asociațiunii meseriașilor din Brașov; *Dimitrie Andronic*, care a instituit o fundațiune de sute de mii, dată în grija Consistorului din Sibiu; *Ioan Vișa*, *Teodor Sandul* etc., cu frumoasele lor fundațiuni, date în administrația consistorului din Blaj și a „Astrei“, etc. etc., — toți acești mari binefăcători ai neamului nostru au pus umărul la întărirea mai îngrabă și mai bine a clasei noastre de mijloc.

Nu au lipsit ajutoarele și îndemnurile mai ales în timpul din urmă pentru perfecționarea meseriașilor noștri în școalele superioare de meserii și industrie, atât din țară, cât și din străinătate. Patru frumoase burse a pus la dispoziție spre acest scop, binefăcătorul V. Stroescu.

Avem și meseriași, cari s'au ridicat aproape numai din puterile proprii, apucând calea străinătății: la München, Berlin, Paris etc., unde și-au completat cunoștințele, dexteritățile și experiențele și cari nu numai se ridică treptat la o stare prosperă, dar, în același timp, ne fac și multă cinste în fața străinilor și servesc ca exemplu vrednic de urmat pentru obștea meseriașilor noștri.

Precum se vede din cele precedente, s'au făcut la noi în trecut și se fac și în prezent sfortări și se aduc jertfe pentru răspândirea meseriilor și pentru creșterea unei clase cât mai vrednice de meseriași.

Astăzi a pătruns și în masa poporului agricultor convingerea, că fără meserii nu mai merge.

Iar crâncenul războiu ne indică și el, poate, mai mult decât oricare altă împrejurare, calea de urmat

pentru dezvoltarea pe mai departe a meseriilor. Mulțimea de orfani ai celor căzuți în războiu ne impune îndatorirea de a ne gândi la ocrotirea și pregătirea cât mai bună a lor pentru lupta vieții.

Și iată așa am ajuns să vedem înființată *prima noastră școală de meserii în Lugoj*, în care se vor primi numai orfani de ai celorce și-au jertfit viața pentru înălțarea neamului și fericirea patriei.

E și timpul ca după multe dibuiri și încercări neisbutite, să apucăm pe calea cea adevărată a dezvoltării meseriilor, printr-o bază tare și întru toate corăspunătoare se poate crea în această privință numai prin școale.

Nu e îndoială, că meseria în sine se poate învăța și așa cum s'a învățat până acum la noi, dar mai este și latura instrucției și educației, mai ales a educației, care suferă de nenumărate scăderi și care face ca ucenicii și mai târziu sodalii, — cu slabe pregătiri de școală și adesea cu o educație defectuoasă din casa părintească, dela maestru și prin influența mediului, — să apuce pe căi rătăcite, primejduindu-și nu numai sănătatea trupului, ci și țaria sufletului. Căci, cine ar putea nega, că creșterea meseriașilor noștri nu e expusă în aceste timpuri de prefacere la tot felul de pericole și deraieri: în privința morală, religioasă și națională? Căci doară alcoolismul, viața depravată, socialismul, ateismul, sectarismul ș. a. sunt numai o parte mică a curselor, ce pândesc la tot pasul viața tinerilor, ce s'au dedicat meseriilor. Și contra acestor curse vor putea să lupte cu deplin succes numai aceia, cari au primit o educație solidă, religioasă-morală, sub scutul bisericii, în școală.

Privită în această lumină, chemarea *orfelinatelor* noastre câștigă în importanță, putând și trebuind să devină cele mai potrivite instituțiuni, între altele, și pentru întărirea clasei noastre de mijloc, prin o educație și instrucție aleasă, corăspunătoare întru toate împrejurărilor și necesităților noastre.

De aceea salutăm cu bucurie deschiderea primei noastre școale de meserii din Lugoj și îi dorim cele mai frumoase succese. Fie exemplu și îndemn, pe urma ei să răsară cât mai multe astfel de școale, mai întâiu în centrele unde se înființează orfelinatele, după aceea, rând pe rând, în orașele cu episcopii românești.

CRONICĂ.

Examenul de maturitate la școala comercială superioară română din Brașov s'a încheiat cu următorul rezultat:

Au reușit obținând nota generală *foarte bine* următorii candidați și candidate: Maria Bercean, Lia Dima și Valeria Lupan (obținând toate trei d-șoarele din toate obiectele nota *foarte bine*), Silvia Benția, Constanța Popescu, Hortensia Saftu și Ioan G. Căciulă.

Cu nota *bine*: Magda Banciu, Lucian Cioran și Aurel Gociman.

Cu nota *suficient*: Traian Agadișan, Nicolau Martin, Ioan Popa, Virgil Simulescu și George Vuc.

La emendarea examenului din câte unul sau două obiecte în luna Septembrie a. e. au fost avizați 9 candidați. Pe un an a fost respins 1 candidat.

*

Restrângerea târgurilor de țară și săptămânale sub durată războiului. În sensul unei ordonanțe recente ministrul de comerț nu va mai încuviința, sub durată războiului, ținerea de târguri noue de țară și de vite. Târgurile deja acordate, chiar dacă până aci ar fi ținut mai multe zile, vor putea ține pe viitor numai o singură zi. Unde au fost până acum mai multe zile de târg pe săptămână, se va putea ține în viitor târg numai în o singură zi, iar acolo unde s'a ținut până acum pe săptămână numai odată târg săptămânal, municipiul poate hotărî ca târgul să se țină sub durată războiului numai odată la 2 săptămâni. Aceasta însă numai dacă nu este desavantajos din punctul de vedere al aprovizionării populației cu alimente.

Deoarece alimentele se pot pune în vânzare în piață în ori și care zi din săptămână, prin restrângerea târgurilor săptămânale aprovizionarea orașelor cu produse alimentare nu este direct atinsă.

*

Anunțarea obligatoare a rezultatului îmblătului. Monitorul oficial publică o ordonanță a guvernului, prin care se impune tuturor acelor, cari îmblătesc cu mașina de orice soi: grâul, săcara, orzul, grâul amestecat sau ovăsul din recolta anului — să anunțe cantitățile obținute la îmblătit, primăriilor comunale.

*

Redeschiderea bursei bucureștene. La 19 crt. s'a deschis în mod oficial bursa din București pentru circulația publică care însă este restrânsă, căci efectele se pot negocia numai per cassa și cursurile nu se cotează.

*

Director general al „Centralei institutelor de bani“ a fost numit *Dr. Schober Béla*, directorul executiv al „Băncii agrare și de rente“, lângă care vor funcționa încă doi directori executivi, unul în *resortul sanărilor* și altul în *al reviziunilor*.

Postul de director general este dotat cu un salariu anual de K 70,000.—, plus alte accesorii.

*

Lozuri „Crucea roșie“ se vor emite atât la noi, cât și în Austria. Lucrările pregătitoare sunt în Austria deja înaintate. Se vor emite 2 milioane lozuri à K 20.— în total deci K 40 milioane, sumă destinată a promova scopurile umanitare ale societății „Crucea roșie“, potențate acum prin războiul mondial.

Stipendiu pentru un fiu de econom.

Concurs.

Cu dorința de a face cu puțință unui tiner, fiu de econom din comitatul Sibiiu, să cerceteze școala economică din Mediaș, subscrisul comitet este hotărît să dea din averea Reuniunii un stipendiu, adecă să supoarte cheltuielile de câte 40 cor. lunar, până ține răsboiul, iar după scăderea scumpetei, suma ce se va cere, pentru întreținere (vipt sau mâncare, cvartir sau locuință și celelalte), apoi câte 10 cor. la semestru (pe 6 luni) sau în total 20 cor. la an pentru folosirea obiectelor (uneltelor) mobilierului etc., cum și 24 cor. la an drept didactru (taxa de înscriere etc). Stipendiul se dă pe anul școlar 1916/17 și pe următorii 2 ani școlari, adecă până la absolvare, dacă tinerul va dovedi spor. Cursurile se încep la 1 Septemvrie 1916.

Dela tinăr să recere să aibă vârsta de cel puțin 15 ani, să fie robust și sănătos, să fi fost împărțășit de învățătură până la vârsta de 14 ani și să fi absolvat cel puțin școala poporală (elementară).

Doritorii de a urma cursurile școalei din Mediaș, cu ajutorul descris mai sus, să înainteze subscrisului comitet până la 1 Iulie n. c. o cerere în acest scop, scrisă cu mâna proprie, la care să alătore: 1. Cartea de Botez. 2. Atestatul medical despre vaccinare (alfoire). 3. Atestatul despre classa ultimă (din urmă) școlară. 4. Atestatul de moralitate dat de comuna politică și vidat de oficiul parohial. 5. Declarațiunea-învoire a părinților, că sunt învoiți ca petentul să urmeze timp de 3 ani la școala economică din Mediaș și că se obligă a suportă cheltuelile cu îmbrăcăminte și celelalte, cum și de a înapoiă Reuniunii cheltuelile pentru cazul, că tinărul ar părăsi din vina lor școala. Dacă la cerere se alătură atestatul de sărăcie al comunei politice, aclusele la cerere nu trebuie timbrate.

Comitetul va votă stipendiul încă înainte de începerea anului școlar și se vor face celea de lipsă ca tinerul stipendiat să fie primit la timpul său în școală.

Cum școala din Mediaș este școală pregătitoare pentru școalele mai înalte economice, comitetul va sări în ajutor petentului absolut cu bun succes al acestei școale, să urmeze eventual la alte școale economice mai înalte.

Cărturărimea noastră este rugată a aduce la cunoștința obștei condițiunile din acest concurs.

Sibiiu, 17 Iunie 1916.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.

Pant. Lucața,
prezident.

Victor Tordășianu,
secretar.

Sumarul:

Noile proiecte de impozite. — Prima noastră școală de meserii și o scurtă privire asupra dezvoltării meserișilor la noi. — *Cronică*: Examenul de maturitate la școala comercială superioară română din Brașov, Restrângerea târgurilor de țară și săptămânale sub durată răsboiului, Anunțarea obligătoare a rezultatului îmblătitudului, Redeschiderea bursei bucureștene, Director general al «Centralei institutelor de bani», Lozuri «Crucea roșie». — **Stipendiu pentru un fiu de econom.**

„VULTURUL“, institut de credit și economii, societate pe acții în Diciosânmartin.

Aviz.

Aducem la cunoștința deponenților noștri, că începând cu 1 Iulie 1916, etalonul la depunerile spre fructificare se reduce în modul următor:

1. La depunerile peste 10,000 cor. cu $\frac{1}{2}\%$.
2. La depunerile celelalte cu 1% .
3. Depunerile corporațiunilor și ale instituțiunilor fructifică cu 5% .

Darea după depuneri o solvește și mai departe institutul.

Diciosânmartin, la 15 Iunie 1916.

Direcțiunea.

„HONDOLEANA“, însoțire de anticipație și credit în Hondol.

Aviz.

Aducem la cunoștința deponenților noștri că începând cu 1 Iulie 1916, interesele depunerilor se fixează cu 5% .

Direcțiunea.

Concurs.

Pentru ocuparea postului unui ajutor de contabil publicăm concurs cu termin până la 1 Iulie st. v. 1916.

Beneficiite sunt:

Salar 1,600 Cor.
• Bani de cvartir 400 „

Cei cari știu purtă contabilitatea independent vor fi preferiți.

Postul este a se ocupa imediat după angajare.

Caransebeș la 24 Maiu 1916.

Consistorul eparhiei gr.-or. române a Caransebeșului.

„FRĂȚIETATEA“,

instituit de credit și economii, societate pe acții în Sadu. — takarék- és hitelintézet, részvénytársaság Czódon.

CONVOCARÉ.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Frățietatea», societate pe acții, sunt invitați prin aceasta la

a IX-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Sadu (Czód), în casele institutului în 1 Iulie 1916, la 9 ore a. m., cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii despre rezultatul gestiunii anului trecut și deciziune asupra bilanțului anului 1915, pe baza raportului comitetului de supraveghiere.
2. Darea absoluturului membrilor direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
3. Deciziune asupra împărțirii profitului curat.
4. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1916.
5. Modificarea statutelor societății.

Sadu (Czód), la 23 Iunie 1916.

Direcțiunea.

Activa — Vagyon	Contul Bilanț cu 31 Dec. 1915.	
	K	f
Cassa în număr — Pénztárkészlet	10,448	96
Cambii — Váltók	51,901	—
Obligațiuni întabulate — Jelzalog kötelezvények	81,240	—
Oblig. cu caventa — Be nem kebelezett kötelezv.	28,194	40
Cont-curent — Folyószámla	10,522	—
Efecte — Értékpapírok	1,700	—
Imobiliu — Ingatlanok	10,000	—
Mobiliar — Butorzat	300	—
amortizare — leírás	50	250
Interese transitoare — Átmeneti kamatok	12,839	37
	207,095	73

Debit — Tartozik.	Contul Profit și Pierdere.	
	K	f
Interese: — Kamatok:		
după depuneri — betétek után	9,972	68
după cambii reesc. — visszleszám.	156	20
váltók után	10,128	88
Contribuțiune: — Adók:		
după inter. depun. — tőkekamatadó	997	27
dir., de stat etc. — állami, megyei stb.	794	53
Salarii — Fizetések	1,560	—
Marce de prezență — Jelenléti díjak	48	—
Diverse spese — Költségek	495	95
Amortizări — Leírások	50	—
Profit curat — Tiszta nyereség	1,396	93
	15,471	56

Sadu, la 31 Decembrie 1915. — Czód, 1915. december hó 31-én.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

V. Florian m. p., preșident și conducător.

Dr. I. Fruma m. p.

I. Popica m. p.

I. Căndea m. p.

Constantin Dăncăneț m. p.

Ioan Pascu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare ale societății, purtate în bună regulă. — Alólirott felügyelő-bizottság jelen számlákat megvizsgáltuk és az intézet fő- és segédkönyveivel — melyek jó rendben vezetettek — egybehangzóknak találtuk.

Sadu, la 23 Iunie 1916. — Czód, 1916. június hó 23-án.

Ioan Tattu m. p.

Ioan Marin m. p.

Nicolae Săcărean m. p.

Revăzut: I. Vătășan m. p., revizor expert al «Solidarității». — a «Solidaritatea» szakértő-revizora.

Proprietar și editor: Ioan I. Lăpădatu.

Tiparul Tipografiei arhidiecezane în Sibiu.

MEGHIVÓ.

A «Frățietatea» takarék- és hitelintézet részvénytársaság részvényes úrai ezennel a Czódon, az intézet házában 1916. évi július hó 1-én d. e. 9 órakor tartandó

IX-ik évi rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívotnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a múlt évi üzleteredményről és határozat az 1915. évi mérleg tárgyában a felügyelő-bizottság jelentése alapján.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottsági tagoknak adandó felmentés.
3. Határozat a tiszta nyereség felosztása tárgyában.
4. A jelenléti díjak megállapítása 1916. évre.
5. Az alapszabályok módosítása.

Czódon, 1916. évi június hó 23-án.

Az igazgatóság.

Mérlegszámla 1915. dec. 31-én.		Pasiva — Teher.	
	K	f	
Capital societar — Alaptőke	25,000	—	
Fond de rezervă — Tartalékalap	7,000	—	
Fond special de rezervă — Külön tartalékalap	500	—	
Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	172,440	30	
Creditori — Hitelezők	250	65	
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	507	85	
Profit curat — Tiszta nyereség:			
transpus din anul 1914 — áthozva	300	—	
1914. évből	1,096	93	
al anului 1915 — 1915. évi	1,396	93	
	207,095	73	

Nyeresség- és veszteség-számla.		Credit — Követel.	
	K	f	
Interese: — Kamatok:			
după cambii — váltók után	5,101	75	
după obligațiuni întabulate — bekeb. kötv. után	5,453	50	
după obligațiuni neîntabulate — be nem keb. kötvények után	3,552	42	
după depuneri proprii — saját betétek után	170	54	
Proviziuni — Illetékek	893	35	
Profit transpus din anul trecut — Mult évből áthozott tiszta nyereség	300	—	
	15,471	56	